LAPLAND
Above Ordinary

Maa- ja metsätalousvaliokunta 9.2.2016

Uusin lakiversio metsähallituksen uudelleenorganisoimiseksi ei ole aikaisempia parempi. Metsähallitus paloitellaan edelleen erillisiin osiin – emoon, metsätalousyhtiöön ja julkisten hallintotehtävien yksikköön - joiden toiminnan tehokas johtaminen ja koordinoiminen ei ole mahdollista. Tavoite säilyttää metsähallitus sekä valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinta kokonaisuutena ei tule onnistumaan.

Metsätalouden yhtiöittäminen turhaa – EU ei vaadi yhtiöittämistä

Lapin liitto on aikaisemmissa lausunnoissaan ja kannanotoissaan vastustanut valtion metsätalouden yhtiöittämistä. Edelleen pidämme tätä ratkaisua ongelmallisena ja turhana. Metsähallituksen nykyinen malli on toimiva. Metsähallitus on onnistunut hyvin sekä liiketoiminnassa, julkisissa hallintotehtävissä että omistajahallinnassa. Näin on laajasti todettu maa- ja metsätalousministeriön toteuttamilla metsähallituslain kuulemis- ja lausuntokierroksilla.

Myöskään EU ei vaadi Metsähallituksen yhtiöittämistä. Kilpailuasioista vastaava EU-komissaari Margrethe Vestagerille vastasi joulukuussa 2015 vasemmistoliiton esittämään kirjalliseen kysymykseen, ettei EU-lainsäädäntö vaadi erityistä yhtiömuotoa tai organisaatiorakennetta. Myös professori Olli Mäenpää on Metsähallitukselle tekemässään selvityksessä todennut, etteivät EU-oikeuden perusvaatimukset edellytä, että Metsähallituksen asema tai sen taloudellinen toiminta olisi järjestettävä yhtiömallin muotoon.

Yhtiöittämisestä seuraa ongelmia sekä johtamiseen että paikallisten alueidenkäyttöintressien yhteensovittamiseen. Lapin liitto esittää edelleen Metsähallituksen lainsäädäntö uudistetaan EU:n vaatimukset täyttäväksi liikelaitosmallin pohjalta.

Metsähallitukselle yksi ääni ja selkeä johtamisjärjestelmä

Maakunnan suurimman maaomaisuuden haltijana metsähallitus on Lapissa monessa mukana. Lapin liiton työssä Metsähallituksen näkemysten huomioiminen korostuu erityisesti maakuntakaavoituksessa, jossa sovitetaan yhteen eri maankäyttäjien intressejä. Alue- ja yhteysvaraukset, esimerkiksi matkailun tarvitsemat maastoreitit, sijoittuvat usein valtion omistamille sekä metsätalous- että luonnonhoito-ja suojelualueille. Kaavoittajana tarvitsemme maanomistaja selkeän kannan suunnitelmiimme. Saammeko sen tuottovaateen alaisilla maa-alueilla metsätaloutta harjoittavalta metsätalousosakeyhtiöltä, vaiko julkisia hallintotehtäviä hoitavalta yksiköltä vai muodostaako metsähallituksen näkemyksen emoliikelaitos.

Valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinta on keskitettävä Metsähallitusemolle ja Metsähallituksen on oltava yksi oikeushenkilö. Julkiset hallintotehtävät määritellään luonnoksessa kokonaisuudessaan erilliseksi yksiköksi, joka on pääosin Metsähallituksen yleisen johtamisjärjestelmän ulkopuolella. Tästä syystä JHT-yksikölle ei pidä lailla säätää omaa maanhaltijatehtävää ja 2 (8) kiinteistöpuhevaltaa. Omistajapuhevallan käyttäminen ei ole luonteeltaan julkinen hallintotehtävä silloinkaan kun omistaja on valtio. JHT-yksikölle tulee lakiperusteisesti määrätä vain ja ainoastaan varsinaisia julkista valtaa sisältävät tehtävät. Muuten ei voida saada aikaan hallitusohjelmassa mainittua johtamisjärjestelmän selkiyttämistä ja metsähallitukselle yhtä ääntä.

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
info(at)lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi

Yhteensovittamisratkaisut turvattava paikalliselle tasolle

Lapin liitto pitää ehdottoman tärkeänä, että metsätalouden henkilöstön mahdollisuudet paikalliseen päätöksentekoon säilyvät. Jatkuva puun saanti alueilta, joilla on muitakin käyttäjiä, voidaan turvata sovittamalla yhteen eri käyttäjien tarpeita ja tavoitteita. Aitoa kuulemista ja neuvottelua ei ole, ellei samalla ole valmiuksia ja valtuuksia tehdä tarvittaessa muutoksia suunnitelmiin. Metsätalouden henkilöillä tulee olla valtuudet mm. päättää luontokohteiden säästämisestä ja sopia paliskuntien ja matkailuyrittäjien kanssa reiteistä ja rajoitettuun toimintaan siirrettävistä kohteista, päättää kuntien ja yhdistysten kanssa tehtävistä päällekkäiskäytön sopimuksista ja monista muista yksityiskohdista.

Yhtiön tehtävämäärittely on lain perusteluissa nyt hyvin suppea eikä tunnista nykyiselle Metsähallituksen toiminnalle leimallista monikäyttömetsätaloutta ja sidosryhmiä huomioivaa yhteistoimintaa ja sopimista. Valtion metsätalousosakeyhtiöstä annettavan lain 4 §:ssä annetaan yhtiölle kelpoisuus käyttää valtiolle maanomistajana kuuluvaa puhevaltaa kuitenkin vain vähäisissä asioissa. Tämä lain kohta tulee korjata - selkeän toimivaltuuden ja delegointimahdollisuuden takaaminen laissa on edellytys nykyisen hyväksi koetun toimintatavan turvaamiseksi välttämätöntä.

Laki uuteen valmisteluun

Lapin liitto pitää lakiuudistuksen perusongelmana metsätalouden yhtiöittämistä ja siitä johtuvaa toimintojen tiukkaa eriyttämistä ja samalla valtion maa- ja vesiomaisuuden kokonaishallinnan menettämistä. Paras ratkaisu tässä tilanteessa olisi palauttaa laki uuteen valmisteluun; ottaa aikalisä ja valmistella metsien käyttäjien tavoitteet ja tarpeet huomioon ottava hyvä metsähallituslaki.

Markus Lohi
hallituksen puheenjohtaja

Mika Riipi
maakuntajohtaja

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
Puhelin 040 – 359 1000
Faksi 016 318 705
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi